

Joanna Krupa✉

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Uwarunkowania infrastrukturalne rozwoju fanoturystyki na przykładzie obszaru województwa dolnośląskiego

Streszczenie. Niniejsze opracowanie dotyczy problematyki uwarunkowań infrastrukturalnych rozwoju fanoturystyki na obszarze województwa dolnośląskiego w odniesieniu do wydarzeń sportowych. Aktywność turystyczna połączona z zainteresowaniem sportem nabiera coraz większego znaczenia na całym świecie. Partycypowanie w wielkich wydarzeniach staje się coraz popularniejsze wśród zarówno młodych, jak i starszych biernych turystów sportowych. Zainteresowanie takim rodzajem aktywności turystycznej ma na celu przeżywanie ekstremalnych doznań, a wszechobecne popularyzowanie zdrowego oraz sportowego stylu życia staje się podstawą do codziennej egzystencji. W tym przypadku zostanie dokonany pewien rekonesans luki badawczej poznawczej oraz empirycznej w zakresie postrzegania uwarunkowań infrastrukturalnych dla rozwoju fanoturystyki w perspektywie obszaru Dolnego Śląska. Dokonano kwerendy literatury i analizy danych wtórnych, przede wszystkim na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Została wykorzystana metoda analizy statystycznej. Celem badań była identyfikacja i charakterystyka uwarunkowań infrastrukturalnych rozwoju fanoturystyki w województwie dolnośląskim w odniesieniu do wydarzeń sportowych. Zaprezentowano obraz tego zjawiska na podstawie wyliczonych wskaźników funkcji turystycznej i funkcji fanoturystycznej.

Słowa kluczowe: rozwój, fanoturystyka, wydarzenia sportowe, województwo dolnośląskie

Wstęp

Fanoturystyka jest coraz szerzej omawianym zjawiskiem na gruncie literatury naukowej¹. Na gruncie literatury polskiej fanoturystyka odnosi się do turystyki sportowej i polega na wyjazdach turystycznych za wydarzeniami sportowym². Fanoturystyka jest pewnym mianownikiem dla turystyki sportowej oraz turystyki eventowej³. W turystyce sportowej wyodrębnia się fanoturystykę, wskazując wprost na jej istotę biernego uczestnictwa w eventach sportowych. Można rozpatrywać fanoturystykę również przez

¹ K. Brumm, Fanoturystyka. Kibice sportowi w pozytywnym świetle, K&AK.M.A. Karasiak, Poznań 2012, s. 15–20.

² K. Brumm: Fanoturystyka..., op cit.

³ J. Standeven, P. DeKnop: Sport tourism, Human Kinetics, Champaign 1999, za: J. Mokras-Grabowska, Turystyka sportowa – dyskusja terminologiczna, Turyzm 2016, nr 26(1), s. 13–19.

✉ joanna.krupa@ue.wroc.pl

pryzmat jej członu fan, jednak w niniejszym artykule zostaje przyjęta klasyczna definicja fanoturystyki odnosząca się wyłącznie do sportu.

Celem niniejszego opracowania jest identyfikacja i charakterystyka uwarunkowań infrastrukturalnych rozwoju fanoturystyki na obszarze województwa dolnośląskiego w odniesieniu do wydarzeń sportowych. Zaprezentowano dane statystyczne pochodzące głównie z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, które pozwoliły na eksplorację pewnych luk badawczych w zakresie postrzegania fanoturystyki. Metodą, jaką posłużyła się autorka to analiza danych wtórnych. W efekcie zaprezentowano obraz rozwoju fanoturystyki z punktu widzenia wydarzeń sportowych odbywających się na terenie województwa dolnośląskiego, które stanowi destynację fanoturystów. W ostateczności zostanie przedstawiona autorska koncepcja wskaźnika funkcji fanoturystycznej.

Ludność województwa dolnośląskiego

Województwo dolnośląskie zajmuje obszar 19 947 km². Zamieszkuje je 2 903 710 osób w 26 powiatach, 169 gminach i 91 miastach⁴. W tabeli 1 została zaprezentowana liczba ludności w latach: 1997, 2003, 2010, 2018 w opozycji do ogółu ludności zamieszkującej Polskę. Zaprezentowana tabela z danymi posłuży w dalszej części opracowania do wyliczeń wskaźników.

Tabela 1. Liczba ludności w Polsce i województwie dolnośląskim na przestrzeni lat 1997–2018

Liczba ludności	Lata			
	1997	2003	2010	2018
Polska	38 659 979	38 190 608	38 529 866	38 411 148
Województwo dolnośląskie	2 985 381	2 898 313	2 917 242	2 901 225

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na przestrzeni lat można zauważyć różnicę w liczbie ludności Polski na poziomie kilkudziesięciu tysięcy. Zarówno w przypadku Polski, jak i województwa dolnośląskiego jest wyraźnie zauważalna tendencja spadkowa liczby ludności w 2003 roku, by następnie liczba ludności wzrosła w 2010 roku. W 2018 roku znów zauważalne jest zmniejszenie się liczby ludności w Polsce i w województwie dolnośląskim. Niemniej jednak Dolny Śląsk plasuje się powyżej średniej krajowej liczby mieszkańców dla wszystkich województw w Polsce (tj. 2 400 696,75 dla 2018 roku).

Uwarunkowania infrastrukturalne rozwoju fanoturystyki na obszarze województwa dolnośląskiego w świetle wydarzeń sportowych

Niniejsza część dotyczy zagadnień rozwoju fanoturystyki w województwie dolnośląskim. Ważnym elementem jest zaprezentowanie liczby uczestników wydarzeń sportowych, liczby hal i stadionów oraz liczby odbywających się sportowych wydarzeń masowych na Dolnym Śląsku. Wyszczególnienie zaprezentowanych czynników to pewien

⁴ Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych: Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2018, s. 32.

klucz kategoryzacyjny dla identyfikacji i charakterystyki uwarunkowań infrastrukturalnych rozwoju fanoturystyki. Jest on istotny w celu obliczenia wskaźników funkcji turystycznej oraz fanoturystycznej. Dane statystyczne pochodzą z Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także byłego Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Ówczesne Ministerstwo Sportu i Turystyki odnotowało w 2016 roku na terenie Polski 119 dużych hal sportowo-widowiskowych. Największe hale widowiskowo-sportowe mają pojemność powyżej 4999 miejsc. Najwięcej hal znajduje się w województwie śląskim. Największe hale widowiskowo-sportowe są zlokalizowane również w województwach: pomorskim, kujawsko-pomorskim, mazowieckim i łódzkim. Województwo dolnośląskie może pochwalić się jedną z największych hal sportowo-widowiskowych w Polsce, w której jest 6374 miejsc. Hala Stulecia jest wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Na terenie województw: opolskiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego oraz podkarpackiego nie ma żadnej hali⁵.

Na terenie Polski funkcjonuje w sumie 119 dużych hal sportowo-widowiskowych. W województwie dolnośląskim znajduje się ich dziesięć (tab. 2), dzięki czemu lokalizuje je powyżej średniej krajowej spośród wszystkich dużych hal sportowo-widowiskowych w Polsce.

W zestawieniu zaprezentowanym w tabeli 2 nie pojawiły się dwa miasta o liczbie mieszkańców powyżej 50 tysięcy. W Jeleniej Górze jest zlokalizowana tylko średnia hala dla widowni liczącej 835 miejsc, a dla widowni w Świdnicy jest przeznaczonych tylko 560 miejsc⁶.

Tabela 2. Zestawienie największych hal sportowo-widowiskowych w województwie dolnośląskim

Hale widowiskowo-sportowa w województwie dolnośląskim	Pojemność całkowita miejsc
Hala Stulecia we Wrocławiu	6 374
PGE Turów Arena w Zgorzelcu	4 550
HWS RCS Lubin	3 722
ORBITA we Wrocławiu	3 000
HWS Aqua Zdrój we Wałbrzychu	2 000
HWS im. Dolnośląskich Olimpijczyków w Legnicy	1 886
CRS Zgorzelec	1 371
HWS Świebodzice	1 292
Hala widowiskowo-sportowo im. Ryszarda Matuszaka w Głogowie	1 265
Hala CSiR Jelcz – Laskowice	934
Razem	26 394

Źródło: Ministerstwo Sportu

i Turystyki: Duże hale sportowo-widowiskowe w Polsce. Inwentaryzacja bazy sportowej, Warszawa, styczeń 2016, s. 45.

⁵ Ministerstwo Sportu i Turystyki: Duże hale sportowo-widowiskowe w Polsce. Inwentaryzacja bazy sportowej, Warszawa 2016, s. 9.

⁶ Ibidem, s. 45.

Warto zwrócić uwagę na zaplecze sportowe w postaci hal i stadionów sportowych. W tabeli 3 zostały zaprezentowane dane liczbowe dla województwa dolnośląskiego oraz dla Polski, aby móc dokonać obliczeń średniej krajowej.

Tabela 3. Zaplecze sportowe – ilość dostępnych hal i stadionów sportowych w latach 2016, 2017–2018 w województwie dolnośląskim

Obszar/kategoria	Ilość dużych hal sportowo-widowiskowych w 2016 roku	Hale sportowe w latach 2017–2018	Stadiony sportowe w latach 2017–2018
Polska	119	1067	2368
Województwo dolnośląskie	10	97	211

Źródło: Ministerstwo Sportu i Turystyki: Duże hale sportowo-widowiskowe..., op. cit., s. 7 i 45; GUS: Kultura fizyczna w latach 2017 i 2018, Warszawa – Rzeszów 2019, s. 45–48.

W 2016 roku w województwie dolnośląskim funkcjonowało dziesięć hal widowiskowo-sportowych. Średnia krajowa hal wynosiła siedem dla poszczególnych województw, co oznacza, że w województwie dolnośląskim funkcjonowało więcej hal niż dla średniej krajowej.

Województwo dolnośląskie ma liczbę hal przewyższającą średnią krajową dla wszystkich województw w Polsce. W latach 2017–2018 średnia krajowa liczby hal wynosiła 66 hal na województwo. W przypadku stadionów sportowych jest również zauważalny fakt, iż województwo dolnośląskie lokalizuje się ponad średnią krajową dla liczby stadionów sportowych dla całej Polski (148 stadionów sportowych w latach 2017–2018). Z całą pewnością można zauważyć, iż funkcjonująca infrastruktura sportowa pozwala na organizację sportowych wydarzeń masowych. Z roku na rok wzrasta liczba organizowanych wydarzeń dzięki istniejącemu zapleczu sportowemu. Informacje zaprezentowane w tabeli 4 przedstawiają dane liczbowe dotyczące imprez masowych w latach 2013–2018.

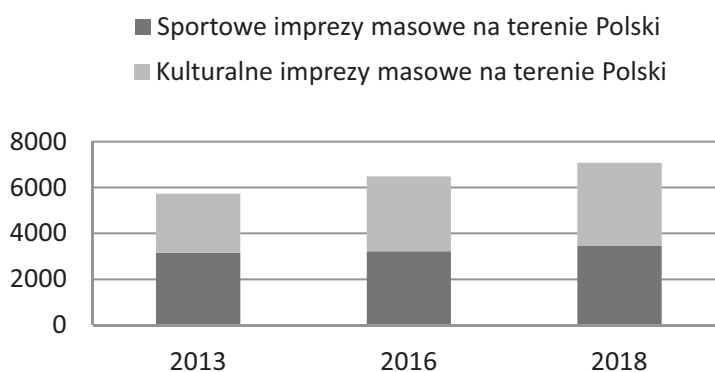
Na niżej wymienionych danych liczbowych można wykonać podstawowe obliczenia matematyczne celem porównania gości imprez masowych wraz ze sportowym imprezami masowymi. Należy przyjąć wzór: $\text{Imprezy masowe (IM)} - \text{Sportowe imprezy masowe (SIM)} = \text{różnica IM, a SIM}$. W 2013 roku różnica między wydarzeniami masowymi

Tabela 4. Liczba imprez masowych, a liczba sportowych imprez masowych w latach 2013–2018

Obszar/kategoria	Imprezy masowe			Sportowe imprezy masowe		
	lata					
	2013	2016	2018	2013	2016	2018
Polska	5730	6480	7074	3164	3223	3468
Województwo dolnośląskie	613	576	667	400	294	348

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS: Kultura i sztuka, organizacja imprez masowych, Imprezy artystyczno-rozrywkowe, interdyscyplinarne i sportowe.

a sportowymi wydarzeniami masowymi wyniosła 2566 wydarzeń. W 2016 roku ta sama różnica wyniosła 3257 imprez masowych. W 2018 roku natomiast różnica wyniosła 3606. Na podstawie powyżej wyliczonych różnic można zauważyć, iż w 2013 roku odbyło się więcej sportowych imprez masowych na terenie Polski niż innych (kulturalnych, artystycznych etc.). W 2016 roku różnica wyniosła wartość przybliżoną obu rodzajów imprez masowych, gdyż odbyło się jedynie o 37 sportowych imprez masowych mniej niż kulturalnych na terenie Polski. W 2018 roku różnica zwiększyła się, dając przewagę kulturalnym imprezom masowym nad sportowymi. Obliczone dane zostały zaprezentowane graficznie na rysunku 1.

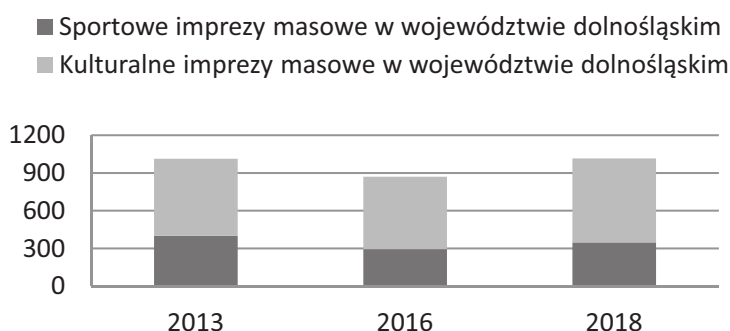
Rysunek 1. Różnica w liczbie kulturalnych imprez masowych a sportowych imprez masowych na terenie Polski w latach 2013–2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS: Kultura i sztuka, organizacja..., op. cit.

Zostały również wyliczone różnice w imprezach masowych i sportowych imprezach masowych dla województwa dolnośląskiego. W 2013 roku różnica wyniosła 213 wydarzeń. W 2016 roku osiągnęła wartość 282 imprez, a w 2018 roku różnica wyniosła 319 wydarzeń. Z roku na rok różnica wzrasta. Wzrost liczby organizowanych wydarzeń jest większy dla kulturalnych imprez masowych niż dla sportowych wydarzeń. Na rysunku 2 zostały zaprezentowane wyliczone rozbieżności.

Kolejną istotną kwestią jest liczba uczestników w imprezach masowych oraz w wyszczególnionych sportowych imprezach masowych na terenie Polski i województwa dolnośląskiego. Z danych przedstawionych w tabeli 5 wynika, iż z roku na rok coraz większa liczba uczestników bierze udział w wydarzeniach masowych.

W tabeli 5 zostały zaprezentowane dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, które dotyczą liczby uczestników imprez masowych oraz uczestników imprez sportowych dla lat 2013, 2016 oraz 2018. W ciągu pięciu lat wzrost liczby uczestników imprez masowych wyniósł ponad sześć mln widzów. W przypadku uczestników imprez sportowych nastąpił wzrost o blisko ponad dwa mln widzów. Najbardziej interesującym faktem dla dalszych analiz jest wzrost liczby uczestników imprez masowych i sportowych na terenie województwa dolnośląskiego. W obu przypadkach wzrost nastąpił o kilkaset tysięcy widzów w ciągu pięciu lat. Powyższe dane posłużą do obli-

Rysunek 2. Różnica w liczbie kulturalnych imprez masowych a sportowych imprez masowych na terenie województwa dolnośląskiego w latach 2013–2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS: Kultura i sztuka, organizacja..., op. cit.

Tabela 5. Liczba uczestników imprez masowych oraz sportowych w latach 2013–2018

Wyszczególnienie	Uczestnicy imprez masowych			Uczestnicy imprez sportowych		
	lata					
	2013	2016	2018	2013	2016	2018
Polska	21 133 415	24 435 646	27 615 218	12 640 991	13 700 792	14 791 684
Województwo dolnośląskie	1 938 618	2 176 216	2 503 188	1 316 682	1 223 584	1 653 390

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS: Kultura i sztuka, organizacja..., op. cit.

czenia wskaźników funkcji turystycznej oraz fanoturystycznej, które mają niewątpliwie wpływ na rozwój fanoturystyki w województwie dolnośląskim z punktu widzenia wydarzeń sportowych i zagospodarowania sportowego.

Wskaźniki funkcji turystycznej jako ocena uwarunkowań infrastrukturalnych rozwoju turystycznego województwa dolnośląskiego z punktu widzenia wydarzeń sportowych – wyniki analizy danych statystycznych

W niniejszym podrozdziale zostaje poddana próbie ocena uwarunkowań infrastrukturalnych rozwoju turystycznego na przykładzie wybranych wskaźników funkcji turystycznej, które po modyfikacjach zostały nazwane wskaźnikami funkcji fanoturystycznej. Pozwala to na identyfikację i charakterystykę rozwoju fanoturystyki w odniesieniu do wydarzeń sportowych na terenie Dolnego Śląska. Funkcja turystyczna jest rozumiana jako działalność społeczno-ekonomiczna świadczona przez określony region lub miejscowość (w niniejszym opracowaniu – województwo dolnośląskie) oraz mieszkańców celem przywrócenia odwiedzającym turystom zdolności psycho-

fizycznych organizmu wynikających ze zmęczenia, dzięki wykorzystaniu naturalnych właściwości destynacji⁷. W dostępnej literaturze przedmiotu istnieje pięć wskaźników funkcji turystycznej (tab. 6).

Tabela 6. Wskaźniki funkcji turystycznej

Wskaźnik	Zastosowanie wskaźnika
Wskaźnik Baretje'a-Deferta (wskaźnik funkcji turystycznej miejscowości)	liczba turystycznych miejsc noclegowych przypadających na 100 mieszkańców stałych
Wskaźnik Deferta (wskaźnik funkcji turystycznej)	liczba korzystających z noclegów turystów przypadających na 1 km ² obszaru
Wskaźnik Schneidera (wskaźnik intensywności ruchu turystycznego)	liczba turystów korzystających z noclegów przypadającą na 100 mieszkańców obszaru
Wskaźnik Charvata (wskaźnik nasycenia bazą turystyczną)	liczba udzielonych noclegów przypadających na 100 mieszkańców obszaru
Wskaźnik gęstości bazy noclegowej	liczba miejsc noclegowych oferowanych turystom przypadających na 1 km ² obszaru

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Hendel (2016): Przydatność wskaźników funkcji turystycznej w ocenie rozwoju turystycznego obszaru na przykładzie Gminy Ustroń, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej Organizacja i Zarządzanie z. 87, s. 159.

Autorka dokonała wyboru trzech wskaźników funkcji turystycznej, aby wykonać ich modyfikacje. Pozwoli to na osiągnięcie postawionego we wstępie celu. W tabeli 7 zostały pokazane wybrane wskaźniki wraz z ich nowym brzmieniem.

Tabela 7. Wskaźniki funkcji turystycznej i fanoturystycznej

Wskaźniki funkcji turystycznej	Wskaźniki funkcji fanoturystycznej	
Wskaźnik Deferta (wskaźnik funkcji turystycznej)	wskaźnik funkcji fanoturystycznej	liczba miejsc w dużych halach sportowych w województwie dolnośląskim przypadających na 100 mieszkańców stałych
Wskaźnik Schneidera (wskaźnik intensywności ruchu turystycznego)	wskaźnik intensywności ruchu fanoturystycznego	liczba uczestników wydarzeń sportowych przypadających na 100 mieszkańców obszaru
Wskaźnik gęstości bazy noclegowej	wskaźnik gęstości bazy fanoturystycznej	liczba miejsc dużych hal sportowych w województwie dolnośląskim oferowanych fanoturystom i rekreantom przypadających na 1 km ² obszaru

Źródło: opracowanie własne na podstawie M. Hendel: Przydatność wskaźników funkcji ..., op. cit., s. 159.

⁷ A. Matczak: Funkcja wypoczynkowa strefy podmiejskiej Łodzi, Zakład Geografii Miast i Turyzmu, UŁ, Łódź 1982 (maszynopis niepublikowany).

Po wykonaniu obliczeń wskaźników funkcji turystycznej uwzględniających dane statystyczne dotyczące liczby mieszkańców obszaru, powierzchni obszaru i wartości liczby turystów oraz liczby udzielonych noclegów, zostały wykonane obliczenia funkcji fanoturystycznej, które również uwzględniają dane statystyczne województwa dolnośląskiego. W efekcie wartości wskaźników zostały zaprezentowane w tabeli 8.

Tabela 8. Porównanie wskaźników dla ruchu turystycznego oraz ruchu sportowego

Wskaźnik/ruch	Ruch turystyczny			Ruch fanoturystyczny	
	Polska	województwo dolnośląskie		Polska	województwo dolnośląskie
Wskaźnik funkcji turystycznej	2,08	2,41	wskaźnik funkcji fanoturystycznej	0,37	0,91
Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego	48,42	125,97	wskaźnik intensywności ruchu fanoturystycznego	38,51	56,98
Wskaźnik gęstości bazy noclegowej	2,55	3,51	wskaźnik gęstości bazy fanoturystycznej	0,46	1,32

Źródło: opracowanie własne.

Wartości wskaźników przedstawione w tabeli 8 mają charakter poglądowy. Wobec tego należy przyjąć pewną interpretację wskaźników funkcji turystycznej i fanoturystycznej.

Wartość wskaźnika funkcji turystycznej wynosząca 100 oznacza, iż funkcja turystyczna jest wysoko rozwinięta i liczba miejsc noclegowych jest równa liczbie mieszkańców obszaru⁸. W przypadku wskaźnika intensywności ruchu turystycznego obszar dobrze rozwinięty turystycznie to ten, dla którego wartość wynosi 500⁹. Warszzyńska dostosowała wskaźniki funkcji turystycznej do obszarów Polski. Obszar o dobrze rozwiniętej funkcji turystycznej osiąga wartości ok. 50¹⁰. W niniejszym opracowaniu zostały przyjęte takie same zasady dla wskaźników funkcji fanoturystycznej. W przypadku wskaźników funkcji turystycznej/fanoturystycznej oraz wskaźnika gęstości bazy turystycznej/sportowej, wartości dla Polski i województwa dolnośląskiego są zbliżone. Przy czym dla województwa dolnośląskiego jest dwukrotnie większy niż dla Polski w przypadku wskaźnika funkcji fanoturystycznej.

Wskaźniki funkcji turystycznej i fanoturystycznej wskazują, iż na Dolnym Śląsku obie funkcje są słabo rozwinięte. Do obliczenia funkcji sportowej zostały dobrane największe hale sportowo-widowiskowe na Dolnym Śląsku, gdyż zachodzi wątpliwość co do małych boisk i małych obiektów, na których mogą odbywać się lokalne wydarzenia dla mieszkańców i turystów. Choć fanoturystyka nie wyklucza uczestnictwa w wydarzeniach

⁸ W. Kurek, M. Mika: Turystyka jako przedmiot badań naukowych, [w:] Turystyka, W. Kurek (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

⁹ J. Warszzyńska: Funkcja turystyczna Karpat Polskich, Folia Geographica, Series Geographica – Oeconomia 1985, nr 18.

¹⁰ Ibidem.

lokalnych, to warto pamiętać, iż dane statystyczne uczestników wydarzeń sportowych mogą wprowadzać w błąd. Wartości wskaźników gęstości bazy turystycznej i fanoturystycznej pokazują, iż województwo dolnośląskie ma również tę funkcję słabo rozwiniętą, niemniej jednak lepiej niż średnia w Polsce. Tylko jedna hala z województwa dolnośląskiego jest klasyfikowana do grupy największych w Polsce, tj. Hala Stulecia we Wrocławiu. Tu również można zauważyć, iż wiele imprez odbywa się w plenerze i nie zostają ujęte w wybranym wskaźniku. Baza sportowa bowiem obejmuje boiska, stadiony i hale. W tym przypadku imprezy w plenerze mogą odbywać się na terenie miasta (BikePlanet Townhill w Karpaczu), czy w lasach (jak w przypadku maratonów, czy rowerowych sportów ekstremalnych).

Podsumowanie

Wydarzenia sportowe, ich uczestnicy oraz baza sportowa są ważnymi elementami rozwoju fanoturystyki w województwie dolnośląskim. Na podstawie danych statystycznych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego można zauważyć, iż wydarzenia sportowe o masowym charakterze przyciągają z roku na rok coraz większą liczbę uczestników. Na terenie województwa dolnośląskiego odbywają się imprezy sportowe w wielu dyscyplinach sportowych często uwarunkowane walorami turystycznymi. Liczba istniejących hal sportowo-widowiskowych jest na poziomie wyższym niż średnia krajowa, co pozwala stwierdzić, iż Dolny Śląsk nie może narzekać na złą sytuację fanoturystyki na swoim obszarze.

Jednak wskaźniki funkcji fanoturystycznej pokazują obraz jej rozwoju nieco w innym świetle. Warto zwrócić uwagę, iż dane wykorzystane w celu obliczenia wskaźników funkcji fanoturystycznej obejmują wszystkich uczestników wydarzeń sportowych. Brak w nich rozróżnienia na osoby podejmujące aktywność fanoturystyczną i osoby, które nie zmieniają miejsca codziennej egzystencji, aby uczestniczyć w wydarzeniu sportowym. Ten fakt sygnalizuje dużą potrzebę weryfikacji uczestnictwa w wydarzeniach sportowych, aby móc dokonać opisu zjawiska fanoturystyki w szerszej perspektywie. Wobec powyższego należałoby się zastanowić jaki jest udział wyjazdów indywidualnych i wyjazdów organizowanych przez organizatorów turystyki na wydarzenia sportowe. Opierając się na dostępnych danych, zostały wyliczone wskaźniki funkcji fanoturystycznej. Wskaźniki pokazują pewne rozbieżności, które budzą kontrowersyjne wątpliwości: czy zastosowanie takich miar ma słuszność w prezentacji rozwoju fanoturystyki na konkretnym obszarze. Można obliczyć wskaźniki dla zagospodarowania sportowego i bazy sportowej, jednak sport to nie tylko dyscypliny uprawiane w halach sportowych. Jest on również uprawiany i prezentowany fanoturystom na terenach miast, lasów, jezior, czy poligonach wojskowych. Zatem tu pojawia się pewna problematyczna kwestia dla autorki.

Wyżej poczynione wysiłki pokazują jak bardzo należałoby skonstruować rozwinięte badania naukowe celem poznania pełnego zjawiska fanoturystyki. Brak danych statystycznych może prowadzić do pewnych błędnych założeń, jednak na podstawie wyżej przywołanych danych liczbowych można dokonać pewnej wstępnej identyfikacji i cha-

rakterystyki uwarunkowań infrastrukturalnych rozwoju fanoturystyki na obszarze Dolnego Śląska. Ostatecznie można stwierdzić, że:

- fanoturystyka ma duże możliwości rozwoju na terenie województwa dolnośląskiego dzięki dużej liczbie wydarzeń sportowych, które odbywają się na atrakcyjnym turystycznie obszarze;
- obecnie baza sportowa, tj. hale sportowo-widowiskowe i stadiony sportowe jest na dobrym poziomie. Świadczy o tym ich poziom liczebności wyższy niż średnia krajowa dla wszystkich województw;
- rozwój fanoturystyki jest determinowany coraz większą liczbą uczestników wydarzeń sportowych. Warto przeprowadzić dalsze badania, aby ustalić konkretną liczbę fanoturystów i rekreantów uczestniczących w widowiskach;
- wskaźniki funkcji fanoturystycznej pokazują, iż uwarunkowania infrastrukturalne rozwoju fanoturystyki przy przyjętych danych statystycznych są na niskim poziomie.

Pomimo wysokiego poziomu ruchu turystycznego, dużej liczby turystów odwiedzających region, fanoturystyka jest słabo rozwinięta. Może o tym również świadczyć pewien brak świadomości fanów, którzy biernie uczestniczą w widowiskach sportowych.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych, GUS: Kultura i sztuka, organizacja imprez masowych, Imprezy artystyczno-rozrywkowe, interdyscyplinarne i sportowe.
- Brumm K.: Fanoturystyka. Kibice sportowi w pozytywnym świetle, K&AK.M.A. Karasiak, Poznań 2012.
- Geraghty L., Passing through: popular media tourism, pilgrimage and narratives of being a fan, [w:] The Routledge Handbook of Popular Culture and Tourism, C. Lundberg, V. Ziakas (red.), Taylor & Francis Group, Nowy Jork 2018.
- Gibson H., Sport tourism: a critical analysis of research, Sport Management Review 1998, nr 1(1), s. 45–76.
- Hendel M.: Przydatność wskaźników funkcji turystycznej w ocenie rozwoju turystycznego obszaru na przykładzie Gminy Ustroń, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie 2016, z. 87, s. 157–170.
- Kowalczyk A.: Geografia turystyki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Kurek W., Mika M.: Turystyka jako przedmiot badań naukowych, [w:] Turystyka W. Kurek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Kurek W. (red.): Turystyka, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Malchrowicz-Mośko E., Pozytywne oraz negatywne implikacje turystyki olimpijskiej, Turystyka Kulturowa 2015, nr 8, s. 57–74 .
- Matczak A.: Funkcja wypoczynkowa strefy podmiejskiej Łodzi. Zakład Geografii Miast i Turystyki, UŁ, Łódź 1982 (maszynopis niepublikowany).
- Mikos von Rohrscheid A., Turystyka Kulturowa – wokół definicji, Turystyka Kulturowa 2008, nr 1, s. 4–21.
- Ministerstwo Sportu i Turystyki: Duże hale sportowo-widowiskowe w Polsce. Inwentaryzacja bazy sportowej, Warszawa 2016.
- Mokras-Grabowska J., Turystyka sportowa – dyskusja terminologiczna, Turystyka 2016, nr 26(1), s. 13–19.
- Standeven J., DeKnop P.: Sport tourism, Human Kinetics, Champaign 1999.

- Stasiak A., Włodarczyk B., Czy turystyka może nie być aktywna? O potrzebie podziałów i klasyfikacji turystyki za: A. Stasiak, J. Śledzińska, B. Włodarczyk (red.), *Wczoraj, dziś i jutro turystyki aktywnej i specjalistycznej*, Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa 2015, s. 39–52.
- Tomik R.: Turystyka sportowa – czym jest i kto jest jej uczestnikiem?, „*Bibliotheca Nostra*” Śląski Kwartalnik Naukowy 2013, nr 1(1), s. 140–143.
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych: *Rocznik statystyczny Województwa dolnośląskiego*, Wrocław 2018.
- Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych z 20 marca 2009 r. (Dz.U. z 2009 r. nr 62, poz. 504).
- Ustawa z 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2361).
- Warszyńska J., Funkcja turystyczna Karpat Polskich, *Folia Geographica, Series Geographica – Oeconomica* 1985, nr 18, s. 79–104.
- Williams R., *Fan Tourism and Pilgrimage*, [w:] *The Routledge Companion to Media Fandom*, A.M. Click, S. Scott (red.), Routledge, Nowy Jork 2017.

Infrastructural conditions for the development of fanotourism on the example of the area of Dolnośląskie voivodship

Summary. This chapter of the monograph deals with the issue of infrastructural conditions for the development of fanotourism in the area of Lower Silesia from the point of view of sports events. Tourism activity combined with interest in sport is becoming increasingly important around the world. Participation in great events is becoming increasingly popular among both young and older sports tourists. The interest in this kind of tourist activity is aimed at experiencing extreme sensations, and the ubiquitous popularization of a healthy and sporty lifestyle becomes the basis for everyday existence. In this case, there will be some reconnaissance of the research gap: cognitive and empirical in terms of perception of infrastructural conditions for development of fanotourism in the perspective of the Lower Silesia area. Literature queries and analysis of secondary data were carried out, mainly on the basis of the Central Statistical Office Local Data Bank. The method of statistical analysis was used. The aim of the research was to identify and characterise the infrastructural conditions for the development of fanotourism in the area of the Lower Silesian Voivodship in relation to sports events. A picture of this phenomenon is presented on the basis of calculated indicators of the tourist and fanotourism function.

Key words: development, fanotourism, sports events, Dolnośląskie voivodship